

จุดเด่นโครงการ : เป็นโครงการที่ศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งแนวทางปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงปลานิลเพื่อเข้าสู่ระบบอินทรีย์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลบ้านแม่แก็ดเพื่อใช้ประกอบในการพัฒนาสู่รูปแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชน

มติดำเนินไปใช้ประโยชน์

- เชิงวิชาการ
- เชิงพาณิชย์
- เชิงนโยบาย
- เชิงสาธารณะ
- เชิงชุมชนและพื้นที่

1. ที่มาและความน่าสนใจของการวิจัย

การเลี้ยงปลานิลพื้นที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ของเกษตรกรบ้านแม่แก็ด ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย มีความท้าทาย จากกระแสการบริโภคผลผลิตจากการผลิตในระบบอินทรีย์ รวมทั้งความยั่งยืนของอาชีพจำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปวิสาหกิจชุมชนขึ้นเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีมีการเลี้ยงปลานิลในระบบอินทรีย์ จึงควรมีการศึกษาการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นเพื่อหาแนวทางที่เป็นไปได้เป็นต้นแบบการเลี้ยงต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน และความพึงพอใจต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนรวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการดำเนินงานวิสาหกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลบ้านแม่แก็ด ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

3. กระบวนการศึกษาวิจัย

- 3.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลบ้านแม่แก็ด ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่รวมกลุ่มอย่างเป็นทางการจำนวน 5 กลุ่ม คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 105 ราย
- 3.2. เครื่องมือในการศึกษา คือ แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (structure questionnaire) ร่วมกับการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ
- 3.3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลทั่วไป ส่วนปัจจัยใช้สัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (r) และไคสแควร์ (χ^2)

4. ผลการศึกษารายละเอียด

เกษตรกรมีการรวมกลุ่มในรูปแบบกลุ่มและชมรม จำนวน 5 กลุ่ม โดยสมาชิก ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 66.67 มีอายุเฉลี่ย 49.45 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาร้อยละ 60.95 และเลี้ยงปลานิลเป็นอาชีพรองถึงร้อยละ 92.38 มีโดยจะสมรสมากที่สุดร้อยละ 94.29 มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.89 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 18,500.34 บาท มีประสบการณ์เฉลี่ยในการเลี้ยงปลานิล 15.17 ปี โดยทั้งหมดร้อยละ 100 ใช้แหล่งน้ำจากชลประทานในการเลี้ยงปลานิล นอกจากนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลส่วนใหญ่จะผ่านการอบรมทั้งทางด้านการเพาะเลี้ยงปลานิล และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องถึงร้อยละ 98.09 โดยมีพื้นที่การเลี้ยงปลานิลเฉลี่ย 2.15 ไร่ โดยส่วนใหญ่จะใช้เงินทุนของตนเองมาทำการเลี้ยงปลานิลถึงร้อยละ 93.34 ซึ่งเกษตรกรจะมีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองส่วนใหญ่ร้อยละ 97.14 มีบ่อห่างจากคลองชลประทานเฉลี่ย 18.41 ม. และโดยส่วนใหญ่จะยังไม่มีการรับรองความปลอดภัยหรือระบบอินทรีย์ถึงร้อยละ 82.86 ในระยะการเลี้ยงปลานิลเกษตรกรจะไม่ใช้สารเคมีหรือยาปฏิชีวนะมากถึงร้อยละ 78.09 โดยหากใช้สารเคมีส่วนใหญ่จะใช้สารเคมีมากกว่ายาปฏิชีวนะร้อยละ 87.62 โดยสารเคมีหรือยาปฏิชีวนะที่ใช้จะใช้ผสมในอาหารให้ปลาถึงร้อยละ 62.86 และทั้งละลายน้ำและทั้งผสมอาหารและละลายน้ำร้อยละ 28.46 และ 10.50 ตามลำดับ

สำหรับความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล บ้านแม่แก็ด มีค่าเฉลี่ยการตอบถูก 3.65±1.44 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 ซึ่งหมายถึง ปานกลาง มีค่าสูงสุด 4.80 และต่ำสุด 3.10 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.82 คะแนน ตามลำดับ

เกษตรกรมีทัศนคติในเชิงบวกในทุก ๆ ด้าน 1.ด้านองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน 2.ด้านประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน 3.ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน 4.ด้านการประเมินวิสาหกิจชุมชน และ 5. ด้านความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน

ความพึงพอใจต่อการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรพึงพอใจมาก 1.ด้านทรัพยากรกายภาพ 2.ด้านระบบการวางแผน 3. ด้านการควบคุมคุณภาพการผลิต 4.ด้านการรับนโยบายของรัฐ แต่พึงพอใจปานกลางในด้าน 5. ด้านรูปแบบการดำเนินการ

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจพบว่า ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ การฝึกอบรม ความรู้ความเข้าใจมีผลต่อความพึงพอใจในการดำเนินงานของกลุ่มหรือชมรมตนเอง

5. วิจัยและสรุปผลการวิจัย

แนวทางการเลี้ยงปลานิลในระบบอินทรีย์มีปัญหาด้านพันธุ์ปลามากที่สุด และมีการดำเนินการบางขั้นตอน และการพัฒนาการรวมกลุ่มให้ได้ผลผลิตสูงสุดคือการดำเนินการและการหาตลาดเพื่อที่จะแบ่งปันรายได้ให้แก่สมาชิกได้อย่างเท่าเทียมกัน

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตรและคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ในการสนับสนุนทุนและสถานที่

1. ผลผลิตของโครงการวิจัย

แนวทางการรวมกลุ่มที่เหมาะสม